

Markus Vink, ***Mission to Madurai: Dutch Embassies to the Nayaka Court of Madurai in the Seventeenth Century*** (Dutch Sources on South Asia c. 1600-1825, 4; New Dehli: Manohar Books, 2012, 649 pp., ISBN 978 81 7304 931 6).

‘Court journeys represent the most spectacular sub-genre in Western travel literature and the history of cross-cultural interaction’ luidt de eerste zin van het voorwoord van deze vuistdikke publicatie. En inderdaad, ambtelijke verslagen van gezantschapsreizen naar, in dit geval, Indiase hoven confronteren de lezer op onverwachte en heel directe wijze met de actualiteit van eeuwen terug – een beter middel om te landen te midden van oorlog, politieke touwtrekken, diplomatiek geharrewar is nauwelijks denkbaar. Dit vierde deel van ‘Dutch Sources on South Asia’ geeft daar goede voorbeelden van. Het bijzondere van deze serie is dat naast de transcripties van de oorspronkelijke Nederlandse tekst ook de bronnen in Engelse vertalingen beschikbaar worden gesteld. Een ander project van tweetalige uitgaven is de langlopende serie *Memoirs* (‘Memories van overgave’ door gouverneurs en commandeurs van Ceylon aan hun respectievelijke opvolgers), begonnen in 1905. De meest recente uitgave dateert van 2009. Het zou fantastisch zijn wanneer buitenlandse onderzoekers zich door dergelijke publicaties laten verleiden naar één van onze universiteiten te komen en hier het Nederlands als brontaal eigen te maken. In dit verband mogen de succesvolle programma’s genoemd worden waardoor sinds 2000 vele tientallen studenten uit Azië aan de Universiteit Leiden zijn opgeleid om de rijke bronnen in het VOC-archief zélf te bestuderen (Tanap, Encompass, Cosmopolis) en daardoor met behulp van deze *Fundgrube* in het Nationaal Archief de bronnen uit hun landen van herkomst aan te vullen.

De Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC) had in 1658 de Zuidindische havenplaats Tuticorin (nu Toothukudi) op de Portugezen veroverd, in hetzelfde jaar dat de Compagnie hun concurrenten definitief uit Ceylon (Sri Lanka) hadden verdreven. Om praktische redenen viel de nieuwe aanwinst onder het gezag van de Nederlandse gouverneur in Colombo en niet onder het gouvernement in Pulicat. Om de handelsdoelen te realiseren was het essentieel een goede relatie op te bouwen met de Naik van het vorstendom Madurai, want zonder zijn toestemming kon de VOC-post in Tuticorin geen katoenen stoffen en garens inzamelen.

Het eerste verslag van 1668 betreft de mislukte hofreis van Hendrik Adriaan van Rheede tot Drakenstein (1637-1691) naar het hof van Chokkanatha Nayaka (regering 1662-1677) in Tiruchirappalli (tegenwoordig doorgaans aangeduid met de afkorting Trichy). Van Rheede vertrok op 17 februari en reisde via de drie jaar daarvoor verlaten hoofdstad Madurai. De beroemde Minakshitempel daar heeft hij niet gezien en ook het enorme paleis gebouwd door Thirumalai Nayak werd niet bezocht, het verslag beperkt zich tot een algemeen verslag van Madurai en de vermelding dat er 'veel tempels' waren. Onverrichterzake vertrok de gezant op 5 mei van zijn tijdelijke residentie in de buurt van de hoofdstad om na drie maanden afwezigheid op 16 mei terug te keren in Tuticorin.

Van de eigenlijke hofreis in 1677 van Adolff Bassingh (ca.1645-1683) geven een aantal bewaard gebleven brieven en 'extracten' van het journaal een beperkte indruk, want het journaal zelf is verloren gegaan. Gelukkig heeft wel de uitvoerige instructie de tijd overleefd, zodat we precies weten waaraan Bassingh zich moest houden om de brief van de Compagnie aan de vorst overhandigd te krijgen en wat hij vervolgens moest doen om een gunstig antwoord bij de afscheidsaudiëntie mee te krijgen. Omdat het vorstendom verwickeld was in een oorlog, werd Bassingh gemaand zijn ogen goed de kost te geven en uit te zoeken welke partijen bij het conflict betrokken waren en hoe het met de oorlogshandelingen was gesteld. De factiestrijd in de hoofdstad leidde tot het gedwongen aftreden van Chokkanatha Nayaka. Het was duidelijk dat de Compagnie in die onzekere toestand niets voor elkaar zou krijgen en daarom moest Bassingh eind december zijn missie afbreken – ook zijn reis van bijna vier maanden was mislukt. De betekenis van Bassingh ligt echter in zijn zeer uitvoerige beschrijving van het vorstendom, dat eerder al integraal was opgenomen in *Nieuw en Oost-Indiën* van François Valentijn (1724-1726), maar nu ook in het Engels beschikbaar is gesteld.

De laatste expeditie in deze publicatie betreft de hofreis in 1689 onder leiding van Nicolaes Welter (ca.1645-1708). Het verslag van zijn tocht, begonnen op 15 juni en geëindigd op 9 september, is misschien wel de meest interessante onderneming van de drie. We leren veel over het land en zijn inwoners. Na op 6 juli in de buurt van de hoofdstad aangekomen te zijn, kreeg Welter op 18 juli heel kort de Naik te spreken. In de instructie aan Welter vinden we een uitvoerige lijst van de geschenken voor de vorst, aangevoerd door 'een schoon getande eliphant', een dito 'schoon Persiaens paert' en twee mooie 'Bengaelse civetkaters'. Behalve fraaie stoffen, specerijen, sandelhout en rozenwater worden diverse rariteiten vermeld: een bijzonder mes, een kompas, een 'brandglas', twee verrekijsers, vier Japanse waaiers en zes spiegels. Interessant zijn ook de lijstjes met fraaie presenten voor de verschillende hofdignitarissen die gunstig moesten worden gestemd, want zonder hun voorspraak zou het stellig niet tot een audiëntie komen. Voor de jonge vorst Rangakrishna Muthu Virappa Nayaka (hij was 22 toen hij later in 1689 overleed) was dat allemaal niet genoeg: hij liet zijn oog vallen op de siersabel van Welter, die zich deze met portepée en al liet afnemen. Een maand later volgde een tweede, korte ontmoeting, maar hij werd niet in staat gesteld de meegenomen brief toe te lichten. Steeds opnieuw kreeg hij beloftes van een spoedige

ontvangst, maar het bleef lang bij loze beloften van ‘morgen...’. Op 22 augustus werd hij ontvangen voor de afscheidsaudiëntie; verrassend genoeg kreeg hij te horen dat aan alle verzoeken tegemoet was gekomen en zo kon hij, zonder ook maar een officiële aanspraak te hebben gedaan de volgende dag aan de thuisreis beginnen. Het verslag geeft de prachtigste details, zoals de vermelding dat op een bepaalde weg zo veel scherpe stenen lagen dat een oude wond aan een van de poten van de meegevoerde olifant weer open ging (3 juli 1689). Gelukkig waren ze toen de hoofdstad al aardig genaderd; om de pijn te verzachten kreeg het beest arak te drinken!

Een korte bespreking kan nauwelijks recht doen aan de boeiende documenten die ons in deze publicatie worden voorgelegd. Het is zeker de moeite waard om deze documenten zelf te lezen, en ik kan me voorstellen dat ook degenen die Nederlands kunnen lezen plezier zullen hebben van de vaak makkelijker te volgen Engelse vertalingen. Maar de in het onderwerp geïnteresseerde lezer moet zich wel schrap zetten. De inleiding van 88 bladzijden is nu niet bepaald een goede hulp om het lezen van de documenten te vergemakkelijken. Nieuw getekende kaartjes met de verschillende marsroutes zal de lezer hier vruchteloos zoeken. Ook korte samenvattingen van de reizen met de belangrijkste evenementen, ontmoetingen en zienswijzen worden hierin niet gegeven. De inleiding is meer een showroom van de indrukwekkende kennis van de editor, en men kan zich afvragen of de lezer niet gefrustreerd raakt van de overdonderende stortvloed aan noten en historiografische uitweidingen. Heel knap en heel geleerd, maar voor veel lezers zal het aanbod van zoveel nieuwe kennis niet eenvoudig te verwerken zijn. Is deze informatie wel allemaal nodig? Het lijkt een beetje te veel van het goede. Misschien zou ook de redactie van deze serie nog eens een blik moeten slaan op de voor de bestudering van India relevante delen van de Werken van de Linschoten-Vereeniging. Ik denk hierbij aan deel 81, *De geschriften van Francisco Pelsaert over Mughal Indië, 1627 - Kroniek en Remonstrantie*, in 1979 bezorgd door D.H.A. Kolff en H.W. van Santen, maar ook andere delen kunnen tot voorbeeld strekken (bijvoorbeeld de delen 31, 41, 45, 63-64).

Lodewijk Wagenaar, Amsterdam